



### Sas-hegyi Látogatóközpont

**Látogatható:** február 27-től november 1-ig; kedden, pénteken, szombaton és vasárnap 10-18 óráig  
Terepi vezetés szombaton és vasárnap 11-17 óráig óránként, kedden és pénteken igény szerint.

**Cím:** Bp. XI. ker., Tájék u. 26.

**Telefon:** Kremnicsán János, 06 30 408 4370

**E-mail:** sashegy@dinpi.hu

**www.dunaipoly.hu**



### Pál-völgyi-barlang

**Látogatható:** egész évben, hétfő kivételével minden nap 10.00-16.00.

**Cím:** Bp. II. ker., Szépvölgyi út 162.

**Telefon:** 06 1 325 9505

**E-mail:** palvolgy@dinpi.hu

### Szemlő-hegyi-barlang

**Látogatható:** egész évben, kedd kivételével minden nap 10.00-16.00.

**Cím:** Bp. II. ker., Pusztaszeri út 35.

**Telefon:** 06 1 325 6001

**E-mail:** szemlohegy@dinpi.hu

**www.dunaipoly.hu**



### Ócsai Tájháza és Turján Ház

**Látogatható:** február 2-től november 27-ig, K-Szo. 9.00-16.00 óráig, vasárnap és ünnepnapokon 10.00-17.00 óráig.

**Cím:** Ócsa, Dr. Békési P. A. u. 4-6.

**Telefon:** Verbőczy Gyuláné, Erika 06 30 4943 368

**E-mail:** ocsaitajhaz@dinpi.hu

**www.dunaipoly.hu**



# Cincér

*Farmosi Madárvárta madárgyűrés és vonulás-kutatás*

*Régi torony új kilátásokkal egy visegrádi kilátó újjászületése*

## ÚJRA VAN FÖLDIKUTYA A DINPI TERÜLETÉN!



# tartalom



1

ZÖLD HÍREK  
- rövidhírek



2

ZÖLD HÍREK  
- földikutya Albertirsán



4

PROGRAMAJÁNLÓ



6

KILÁTÓTORONY  
VISEGRÁDON



8

FARMOSI  
MADÁRVÁRTA



10

PILISI LEN  
LÁTOGATÓKÖZPONT



12

A KÍGYÁSZÖLYV  
FIÓKA VISSZATÉR



12

CINCÉR  
KÁZMÉR

## Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság



1-16: Bemutatóhelyeink

Kiadja: Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság  
Felelős kiadó: Fűri András igazgató  
Budapest, 2017  
Szerkesztő: Előd Réka, Lichter Katalin  
Címlapon: Bérces Sándor: magyar nőszirm  
További fotók készítői: Becsei Katalin,  
Bérces Sándor, Bíró Sándor, Czifrák Gábor,  
Kézdy Pál, Teer Réka, Vidra Tamás  
Illusztráció: Kiss Maja  
Nyomdai munkák: Szó-Kép Nyomdaipari Kft.

A lapszám megjelenését „A természet felfedezésének  
élményét nyújtó bemutatóhelyek fejlesztése Natura 2000  
fajok és élőhelyek megismertetése érdekében,  
Budapest vonzáskörzetében – I. ütem” című  
(VEKOP-4.2.1-15-2016-00006) pályázat támogatta.

Ingyenes terjesztésű kiadvány, mely környezetbarát,  
újrahasznosított papírra készült.

## Zöld hírek



### TERMÉSZETVÉDELMI KUTATÁS A BÉKÁS-SZOROS NAGYHAGYMÁS NEMZETI PARKBAN

A Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság munkatársainak egy kis csapata ötnapos látogatást tett tavasszal a Békás-szoros Nagyhagymás Nemzeti Parkban, melynek célja a helyszínen élő bennszülött (endemikus) fajok megismerése volt. A Gyilkos-tó környékének bejárásával kezdtük programunk, s bár május vége volt, a Kis-Cohárd meredek szikláján a magyar nőszirm (melynek képét nap mint nap zsebünkben hordjuk - a húszforintosokon) április közepi pompájában virított, akárcsak a sudár kankalin, a harangrojt, a korpafüvek és a páfrányok. A turistaúton egy keresztes vipera iszkolt menedékébe. A Békás-szoros oldalvölgyeiben tenyészik a világon csak itt található, endemikus békási csúdfű és a zavadzki habszegfű. Az időjárás kegyes volt hozzánk, eloszlatta a moldvai völgyekből felfelé áramló, a hegységet ködbe burkoló gőzöket (a helyiek szerint olyankor „főzik a puliszkát Moldvában”). A Kárpátokban töltött izgalmas napok sok élménnyel gazdagítottak bennünket.



Túzokfiókák  
(Fotó: Czifrák Gábor)

### ELSŐ ALKALOMMAL KERÜLTEK KÜLFÖLDÖN MENTETT TÚZOKSIBÉK DÉVAVÁNYÁRA

Nemzetközi szinten is elismert lett a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság sikeres tűzokvédelmi tevékenysége. A Tűzok LIFE-program ausztriai főkoordinátora, az Osztrák Tűzokvédelmi Egyesület májusban kérte fel a KMNPI szakembereit, hogy segítsenek két mentett tűzoktojás keltezésében. Ausztriában a tűzokkeltetésnek és -nevelésnek nincs hagyománya, így tapasztalataik sincsenek e téren. A tojásokat az észak-ausztriai Westlichen Weinviertelben találták meg kaszálás közben. A tojó elpusztult, a tojások magukra maradtak. A Tűzokvédelmi Állomás segítségével a csibék június 2-án, illetve 3-án kibújtak a tojásból. A fiatal madarakat a hétvégén Ausztriából a dévaványai Tűzokvédelmi Állomásra szállították, ahol a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság szakemberei nevelik majd fel őket. A dévaványai Tűzokvédelmi Állomás Európában elsőként, 1978-ban jött létre. Azóta csaknem 700 tűzokot keltettek, neveltek fel és repatriáltak. Közép-Európában napjainkban is ez az egyetlen tűzokvédelmi állomás. A kontinensen csupán Németországban (Buckow) és Spanyolországban működik hasonló, mindkettőt a dévaványai technológia és tapasztalatok alapján hozták létre. A hazai állomáson idén már négy tűzoktojás kikelt, és a június 15. után kezdődött kaszálások következtében újabb tojások mentése válhat szükségessé.

### HORVÁTH LAJOS CSIGA, KAGYLÓ ÉS KORALL KIÁLLÍTÁSA

Horváth Lajost az ócsai közösségben dolgozó pedagógusként és gyűjtőként ismerhetik azok, akik már jártak az Ócsai Tájháznál található Ágasházban. Idén tavasszal egy rendhagyó csiga, kagyló és korall kiállítás nyílt gyűjteményéből. A gyűjtemény darabjait, Pethő Csilla képzőművész kompozíciókba rendezve, a homokképek részeként kezelte, az alkotó folyamat során a természet körforgása foglalkoztatta. Lajos bácsi sokrétű gyűjteményeit - a csiga és kagyló-gyűjtemény mellett egy érme- és egy fa-gyűjteményt - a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság vette gondozásba. A most nyílt kiállításon - Nagy István, az Ócsai Tájvédelmi Körzet-vezető megfogalmazása szerint - az ember eredendően gyűjtögető életmódja érhető tetten, "hisz mindenki gyűjtött már valamit". A tudomány sokat köszönhet a gyűjtögetőknek - folytatta, - hiszen munkájuk során az új fajok felfedezése, összevetése előre viszi a tudományos munkát, a világ megismerését.



A kiállítás  
egy részlete  
(Fotó: Teer Réka)



## ÚJRA VAN NYUGATI FÖLDIKUTYA a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság működési területén!

Elsőre mi sem hittük el a hírt. Pest-megyéből megközelítőleg fél évszázada kiveszettnek vélt **nyugati földikutya** populációt fedeztek fel a húsvéti ünnepek utáni napokban Albertirsa külterületén!

A település külterületéhez tartozó, volt homokháti élőhelyeken jelenleg kiskertek, szőlőültetvények, nyaralók, lucerna-

táblák és telepített akácok színesítik a tájat. Április 18-án itt dolgozott épp a kertjében Pásztor János Attila, amikor a fűből zajokat hallott. Kiderült, hogy a hangok egy földikutyától származnak, amely táplálkozni jött a felszínre. Szerencsére felismerte a fajt és értesítette az Albertirsa Barátainak Köre Természetvédelmi Csoport (ABKTCs) tagjait, akikkel fénykép- és videófelvételeket készítettek az állatról.



A magyarországi földikutya-populációk 2005-ben - mintegy fél évszázad után - újraindított tudományos vizsgálata igen meglepő tényeket tárt fel. Bebizonyosodott, hogy a Kárpát-medencében öt, egymástól genetikailag nagymértékben különböző, a Kárpátok ívén kívül sehol másutt elő nem forduló földikutya kistípus honos. Ezek a következők: **mezősgői földikutya** (*Spalax antiquus*), **erdélyi földikutya** (*Nannospalax [leucodon] transsylvanicus*), **magyar földikutya** (*Nannospalax [leucodon] hungaricus*), **délvidéki földi-**

**kutya** (*Nannospalax [leucodon] montanosyrmienensis*) és **szerémségi földikutya** (*Nannospalax [leucodon] syrmienensis*). Jelenlegi ismereteink szerint ezek a földikutyák alkotják az egyedüli olyan szárazföldi gerinces nagyfajt, mely a Kárpát-medencében alakult ki és az egész világon kizárólag itt fordul elő, így régióinkban a gerincesek között kiemelt jelentőségű természeti értéket képvisel. Magyarország területén napjainkban három kistípus, az erdélyi földikutya, a magyar földikutya és a délvidéki földikutya előfordulásáról van tudomásunk. **A Kárpát-medencei földikutyák napjainkban Európa legveszélyeztetettebb emlős-fajai közé tartoznak.**



A felfedezés után április 27-én, majd május 5-én a helyi természetvédelmi csoport tagjai, a Magyar Természettudományi Múzeum munkatársai, a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság, valamint a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság munkatársai érkeztek a helyszínre. A terepbejárás alatt kiderült, hogy nagy számban fordulnak elő túráscsoportok a Gerje menti gyepeken is, melyek klasszikus élőhelyeknek számítanak.

Május 5-én két állatot is sikerült fogni a lelkes csapatnak. Az első megfogott egyed - egy idős hím - **Köpnöyegnek** nevezték el, a második fogott állat - egy szoptató nőstény - pedig az **Albertina** nevet kapta. A második bejárás alkalmával gondosan kialakított csapdahelyek is készültek, amikkel újabb 2 példányt fogtunk. Mindkét állatból vér- és szövetmintát vettek a kutatók, majd a saját járatrendszerükbe engedték őket szabadon. A mintavételre a genetikai vizsgálat miatt volt szükség, hiszen csakis így dönthető el, hogy a hazánkban élő három földikutya kistípusból melyik fordul elő Albertirsán.

**Miért is nagy szenzáció a földikutya albertirsai előfordulása?** A földikutyák valamikor a mai Magyarország egész területén éltek, a legelőterületek eltűnése és a mind nagyobb területek szántóvá alakítása azonban beszűkítette életterüket. Mára már csak 9-10 helyen él földikutya az országban, így az állat közvetlenül a kihalás szélén áll. Ezért az egyedek fokozottan védettek, eszmei értékük 1 000 000 Ft.

A földikutya mintegy 20 cm hosszú, 140-250 g tömegű rágcsáló. Teste hosszúkas, hengeres, hátsó végén lekerekített. Bundája lágy és tömött. Uralkodó színe a hamu- vagy pala-szürke, mely a test bizonyos részein vörhenyes árnyalatú lehet. Első ránézésre is látható, hogy szeme és füle hiányzik. A fülek a fej két oldalán elzárható fülnyílás formáját öltik, de a szemeket bőr és szőr takarja, az állat teljesen vak. Mivel egész életét a föld alatt tölti, a szemnek nem is vennie sok hasznát. Lent a sötétben kitűnő szaglása, kiváló hallása és a Föld mágneses terének érzékelése révén tájékozódik.



Ugyancsak szembetűnőek a szájából kiálló, hatalmas metszőfogai, ezeket használja járatai kialakításához. Az állandó járatok rendszerint mélyen húzódnak, ahol az állat mindig biztonságban érezheti magát. Ezeknek a járatoknak a fala rendkívül kemény, mert az állat ide döngöli a felesleges földet. Az ideiglenes- vagy táplálkozójáratok a talajfelszín közelében, a gyökérszintben futnak, innen az állat a felesleges földet földikutyatúrások formájában a felszínre tolja. A túrák általában szélesebbek és sokszor magasabbak a vakondtúrásoknál. Az ideiglenes járatok az állandóakból nyílnak, de használat után az állat többnyire eltömi őket.

Az albertirsai földikutya populáció hosszú távú fennmaradása érdekében Igazgatóságunk igyekszik az élőhelyet mielőbb védetté nyilvánítani. Ennek során felvesszük a kapcsolatot az összes érintett terület-tulajdonossal, tájékoztatjuk őket a faj jelentőségéről, a védetté nyilvánítási eljárás elindításáról. Célunk az, hogy a földikutyák számára optimális körülményeket biztosítsunk. Így például az élőhelyet javasolt szarvasmarhával és/vagy birkával vegyesen legeltetni, a területen megengedhetetlen bármilyen erdősítés, ugyanakkor a meglévő magányos facsoportok vagy fák eltávolítása nem ajánlott. A magányos cserjéknek vagy kis bokorcsoportoknak feltételezések szerint fontos szerepe lehet a földikutya élőhelyein.

Vincze Tibor, örkerület-vezető

(Fotók: Bérces Sándor)



## Augusztus

**Augusztus 05., szombat 10:00-11:30, Budapest**

### Kék állkapcsok – A Sas-hegy hüllői

Vajon honnan kapta nevét a hegy egyik ékköve, a fokozottan védett haragos sikló? Milyen kígyófajok fordulnak elő a hegyen? Túránkon fény derül a válaszokra. ☼ 1100, 850 és 700 Ft/fő  
☛ Kremnicsán János, 06 30 408 4370, sashegy@dinpig.hu

**Augusztus 11-12., péntek-szombat 19:00-22:00, Nagykovácsi**

### Szöcskeugrás és csillaghullás

Egy óriási rovar, amelyből csak női példányok léteznek? Hogy szaporodhat? Hol élnek még a világon? Meg merné fogni? Előzetes bejelentkezés szükséges! ☼ 2000 és 1000 Ft/fő  
☛ Becsei Katalin, 06 30 511 1802, szenasok@dinpig.hu

**Augusztus 19., szombat 10:00-11:00 és 13:00-14:00, Budapest**

### Élet a kánikulában – Szódás túra a Sas-hegyen

A túra a dolomitsziklák forró világába kalauzolja el vendégeinket. ☼ 1100, 850 és 700 Ft/fő  
☛ Kremnicsán János, 06 30 408 4370, sashegy@dinpig.hu

**Augusztus 20., vasárnap 10:00-16:00, Ócsa**

### Kaláka Vasárnap – Új Kenyér Ünnepe

A Szent István-napi rendezvény a „Csáki szalmája” című kiállítás megnyitójával veszi kezdetét. Kézműves foglalkozás Csáki Ildikó szalmafonó közreműködésével. Látogatóinkat kenyérlángos-kóstolóval várjuk! ☼ ingyenes ☛ Verbőczi Gyuláné, Erika, 06 30 494 3368, ocsaitajhaz@dinpig.hu

**Augusztus 26., szombat 9:00-12:00, Dinnyés**

### Gyülekeznek a fecskék

A Madárdal tanösvényen a vonuló madarak sokszínűségében gyönyörködhetünk. ☼ 1500 és 750 Ft/fő ☛ Fenyvesi László, 06 30 663 4630

**Augusztus 26., szombat 10:00-12:00, Ócsa**

### Nyitott Műhely – Alkotó nap a Tájházban

Kozma Ilona, Nemzeti Parki Termék védjegyes kosárfonó tart vásárral egybekötött kézműves bemutatót az Ócsai Tájházban. ☼ 950, 600, 750 és 300 Ft/fő ☛ Verbőczi Gyuláné, Erika, 06 30 494 3368, ocsaitajhaz@dinpig.hu

☼ Részvételi díj ☛ Kapcsolat, bejelentkezés

\* sorrendben: teljes árú, kedvezményes és csoportos/családi részvételi díjak

## Szeptember

**Szeptember 2., szombat 9:00-14:00, Pusztamarót**

### Túra a Gerecse szentélyébe (Pisznice)

A Gerecseben vezetett túránk során megismerkedünk Pisznice kőfejtőivel, történelmével, kőzeteivel, ősmaradványaival, valamint a különleges ritkaságairól méltán híres élővilágával. ☼ 1500 és 750 Ft/fő ☛ Czumpf Attila, 06 30 663 4651

**Szeptember 2., szombat 10:00-11:30, Kisoroszi**

### Az imádkozó sáskák birodalma

A Szentendrei-sziget északi csúcsán, Kisoroszi határában különleges életközösségek találtak menedéket. Előzetes bejelentkezés szükséges! ☼ 1500 és 750 Ft/fő ☛ dr. Jankainé Németh Szilvia, 06 30 663 4614, esztergom@dinpig.hu

**Szeptember 9., szombat 9:30-13:30, Ócsa**

### Fűben-fában – Gyógynövény-ismereti túra

Komsa Ildikó fitoterapeuta vezetésével ismerkedhetnek látogatóink a láprétek nyári végi gyógynövényeivel. Előzetes bejelentkezés szükséges! ☼ 1500 és 750 Ft/fő ☛ Verbőczi Gyuláné, Erika, 06 30 494 3368, ocsaitajhaz@dinpig.hu

**Szeptember 9., szombat 10:00-16:00, Dömös**

### DÖMÖSI ZÖLD FORGATAG

A hamarosan megépülő Dunakanyar Látogatóközpont helyén ünnepeljük a DINPI 20. születésnapját. A családokat természetismereti vetélkedő, madárgyűrés, kézműves foglalkozások, játékok, kisállat-bemutató, valamint Cincér Piac várja. ☼ ingyenes ☛ Kovács Zsuzsanna, 06 30 373 0957, kovacszs@dinpi.hu

**Szeptember 16., szombat 10:00-16:00, Ócsa**

### Kulturális Örökség Napja az Ócsai Tájházban

„Gyapjú szövéstől a csuhé pödrésig” – kiállítás, bemutatók és kézműves foglalkozások keretében ismerkedhetünk a természetes, fonható alapanyagokkal. ☼ ingyenes ☛ Verbőczi Gyuláné, Erika, 06 30 494 3368, ocsaitajhaz@dinpig.hu

**Szeptember 16., szombat 10:00-17:00, Budapest**

### Örökségünk Napja – Családi Nap a Jókai-kertben

A nap folyamán előadások, természetismereti játékok, totyogós játszótér, ingyenes tárlatvezetés a Jókai Emlékszobában, vezetett irodalomtörténeti és odúismereti séták várják látogatóinkat. ☼ ingyenes ☛ Lichter Katalin, 06 30 269 9429, lichterk@dinpi.hu

**Szeptember 30., szombat 9:00-12:00, Dinnyés**

### Szent Mihály-napi behajtás

A nyári legelőről teelőhelyre hajtja a pásztor a jószágot. A túra idején számba vesszük a jószágtartás hatását a madárvilágra. ☼ 1500 és 750 Ft/fő ☛ Fenyvesi László, 06 30 663 4630

**Szeptember 30., szombat 11:00-12:30, Királyrét**

### Számoljuk meg együtt a peléket!

A királyréti madárodúk társbérleti a nagy pelék. Az őszi odútisztítások során rendszeresen összeakadunk ennek a védett rágcsálónak szundikáló példányaival. ☼ 1500 és 750 Ft/fő ☛ Sevcsik András, 06 30 238 0063, 06 27 585 625, hiuzhaz@dinpi.hu

**Október 1., vasárnap 11:00-12:30, 14:00-15:30, Budapest**

### Állatok Világnapja: 2 láb és 4 láb és 6 láb meg 8 láb = 20

Ezen a jeles napon egy rejtélyes világba, a pókok népes, sas-hegyi birodalmába kalauzoljuk el a látogatókat. ☼ 1100, 850 és 700 Ft/fő  
☛ Kremnicsán János, 06 30 408 4370, sashegy@dinpig.hu

**Október 7., szombat 9:00-13:00, Csákvár**

### GEOTÓP NAPOK - Az őszi vértés színei

Ősszel tűzvörösre és citromsárgára színezi a Vértést a karsztbokor-erdők jellegzetes cserjefaja a cserszömörce. ☼ 1500 és 750 Ft/fő ☛ Klébert Antal, 06 70 330 3854

**Október 7., szombat 11:00-12:30, 14:00-15:30, Budapest**

### GEOTÓP NAPOK - A Sas-hegy geológiája

Ezen a napon túráink a Sas-hegy földtani és kőzettani különlegességeit állítják középpontba. A túrák részletesen foglalkoznak a dolomit kőzet kialakulásával, a dolomitjelenséggel. ☼ 1100, 850 és 700 Ft/fő  
☛ Kremnicsán János, 06 30 408 4370, sashegy@dinpig.hu

**Október 7., szombat szombat 18:00-21:00, Királyrét**

### Fénycsapdázás

Ez esetben nem túrára csalogatjuk a Börzsöny rajongóit, hanem egy különleges esti „csapdázásra”. ☼ 2000 és 1000 Ft/fő ☛ Sevcsik András, 06 30 238 0063, 06 27 585 625, hiuzhaz@dinpi.hu

**Október 14., szombat 8:00-14:00, Dunaalmás**

### GEOTÓP NAPOK - Kőpíte körök

2000 éves római kori utakat koptatva ismerkedünk meg a Dunaalmási kőfejtők történetével, természeti értékeivel. ☼ 2000 és 1000 Ft/fő ☛ Csonka Péter, 06 30 663 4659

## Október

**Október 14., szombat 11:00-13:00, 14:00-16:00, Királyrét**

### Családi nap Királyréten: A gombák csodálatos világa

Az őszi erdőben a gombák titkait fűrkésszük családi körben. Ehető és mérgező gombák. Szépek és kevésbé szépek. Vicces kinézetűek. Előzetes bejelentkezés szükséges, lehetőség szerint előző nap délután 15 óráig. ☼ 2000 Ft/család/alkalom (amely a kiállítás belépődíját is tartalmazza)  
☛ Takáts Margit, 06 27 585 625, kiralyret@dinpi.hu

**Október 15., vasárnap 10:00-16:00, Ócsa**

### Kaláka Vasárnap – Gazdanap

Az ócsai és környékbeli gazdálkodók és kézművesek vásárral egybekötött bemutatkozása. ☼ 1200, 800, 950 és 500 Ft/fő  
☛ Verbőczi Gyuláné, Erika, 06 30 494 3368, ocsaitajhaz@dinpig.hu

**Október 21., szombat 10:00-14:00, Nagykovácsi**

### „Land art”, avagy az őszi erdő palettája

Októberre már megmutatja őszi arcát a természet, a színeivel, pedig mi magunk is varázsolhatunk. ☼ 1500 és 750 Ft/fő  
☛ Becsei Katalin, 06 30 511 1802, szenasok@dinpig.hu

**Október 28., szombat 9:00-12:00, Neszmély**

### A varázslatos Duna

A délelőtti folyamán az érdeklődők megismerkednek a Duna élővilágával. ☼ 1500 és 750 Ft/fő  
☛ Bátky Gellért, 06 30 583 8636, batkyg@dinpi.hu

**Október 28., szombat 11:00-13:00, 14:00-16:00, Királyrét**

### Családi nap Királyréten: Fák és levek, színek és formák

Az októberi erdőben a levelek lehullanak a talajra. Így lehetőségünk van alaposan megvizsgálni őket családi körben – szülőik, nagyszülők, keresztszülők és a hozzájuk tartozó gyermekek. Előzetes bejelentkezés szükséges, lehetőség szerint előző nap délután 15 óráig. ☼ 2000 Ft/család/alkalom (amely a kiállítás belépődíját is tartalmazza)  
☛ Takáts Margit, 06 27 585 625, kiralyret@dinpi.hu



További információ:  
[www.dunaiopoly.hu](http://www.dunaiopoly.hu)

A programok változtatásának jogát fenntartjuk.

# RÉGI TORONY ÚJ KILÁTÁSOKKAL

## Természetvédelmi kiállítás és kilátótorony Visegrádon

### Csipkerózsika-torony

Ha a Duna mentén Dömösről utazunk Visegrád felé, jobbra a hegyoldalban különös épület rejtőzik a fák és bokrok dzsungelében. Az útról nem látható, mert eltakarják a fák, megközelíteni pedig egy erdei parkolóból induló keskeny ösvényen lehet, gyalog. Évtizedekkel ezelőtt fontos szerepet szánhattak ennek az útnak, lábunk alatt szilárd burkolatot érzünk, oldalt egykori lámpatestek csomkjai meredeznek. Most azonban nehezen törünk előre, mert oldalról sűrűn behajlanak a juharfaágak, az iszalag- és szederindák. Végül elérünk egy fehér kőépületet, melynek ablaka nincs, csak egy nagy vasajtaja. Mozdítani nem lehet, de résnyire nyitva van, így be tudjuk préselni magunkat. Belül egy pénztár-ablak törött üvegekkel, kibelezett vizesblokkok, leszakadt ajtók, törmelék. Valamikor úgy rendezték be, hogy kirándulók tömegére számítottak. Az épület mögött összetört

kőlépcső vezet a tetőre. Fent kilátóterasz, rajta omladozó, pagodaszerű fatorony, a kilátást gyomfaként felnőtt bálványfák, akácok akadályozzák. A kis kísértetkastélyt a Nagymaros és Visegrád közé tervezett vízlépcső munkálatainak kezdetekor építették, célja az volt, hogy az emberek innen nézhessék a gigantikus építkezést, majd később a dübörgő erőművet. Az Európai Unió támogatásával az épület a következő években megújult külsőt, izgalmas belsőt és új jelentést kap. Remélhetőleg a visegrádi kirándulások kedvelt célpontjává válik.

### Duna-mozgalmak

Amikor a csehszlovák-magyar határra tervezett vízlépcső-rendszer építése megkezdődött, a Duna felső szakaszán már számos erőmű sorakozott. Ezért is mind jobban erősödtek azok a hangok, amelyek azt követelték, hogy egyes szakaszok maradjanak természetes állapotukban, őrizzük meg a legszebb tájakat, legyen helye a szabályozatlan folyóhoz kötődő élővilágnak, kis lilének, partifecskének. A sorban az első tiltakozás a szőlőtermesztéséről híres, festői szépségű, alsó-ausztriai Wachau-völgyhez kapcsolódott, ahova a 70-es évektől vízi erőmű építését tervezték. A helyiek ellenállása miatt 1983-ban lemondtak a beruházásról. A területnek 1994-ben az Európa Tanács Európa Diploma, az UNESCO 2000-ben pedig Világörökség címet adományozott. Egy évvel a wachau döntés után, 1984 decemberében demonstráció-sorozat indult a Bécs alatt, Hainburgnál tervezett vízi erőmű megépítése ellen. A zöldek a hóval borított ártéren sátrakat állítottak fel és a fához láncolva néztek szembe a rendőrökkel. A tiltakozások szellemi háttérét Konrad Lorenz Nobel-díjas ökológus adta, aki azt javasolta, hogy energiatermelés helyett az érintetlen dunai ártér védelmére alakítsanak ki itt egy új nemzeti parkot. A beruházás leállítását követően 1996-ban jött létre a Donau-Auen Nemzeti Park.



Nőtüntetés 1989-ben



A kilátó épülete ma

A Dunakanyarba tervezett vízlépcső elleni tiltakozások összekapcsolódtak a magyarországi rendszerváltozással. A Magyar Országgyűlés 1991 áprilisában döntött a Csehszlovák Szocialista Köztársasággal kötött államközi szerződés felmondásáról és ugyancsak áprilisban határozatot hozott a térségben egy új nemzeti park létrehozásáról. Ennek megvalósulása hosszú folyamat volt, tudományos kutatások, hatósági egyeztetések sora kellett hozzá. Végül 20 évvel ezelőtt, 1997 novemberében született meg a Duna-Ipoly Nemzeti Park.

### A nemzeti park álma

A nemzeti parkokat látogató turisták számára a kiinduló pontot a látogatóközpontok jelentik, ahol képet kaphatnak a legfontosabb értékekről és ötleteket a túrákhoz. Bár az esztergomi Kökörcsin Erdei Iskola és a királyréti Hiúz Ház sok gyerekcsoportot fogad, a Duna-Ipoly Nemzeti Parkban eddig hiányoztak azok a bemutatóhelyek, amelyek a Dunakanyar legnagyobb turistaforgalmú pontjain adnának tájékoztatást a látogatóknak. Megvalósításukra reményt adott, hogy néhány éve a vagyonezelésünkbe került Dömösön egy csodálatos ártéri gyümölcsöskert, ami ideális helyszínnek tűnt, majd később megkaptuk a fent említett Csipkerózsika-tornyot is. A támogatásoknak köszönhetően olyan bemutatóhelyeket hozhatunk létre, ahol a látogatók minden ismeretet megszerezhetnek a nemzeti parkról és a Natura 2000 hálózatról, és ahol izgalmas túrákat kínálunk majd a bakancsos, kerékpáros és vízi túrázóknak.

### A torony újra életre kel

A fejlesztések befejeztével a tornyot a Dömösön épülő látogatóközpontból kenuval, bringával vagy Visegrádról gépkocsival lehet majd elérni. A gyomfaktól megtisztított hegyoldalon élénk tárul a légiés épület, mely a fák közé éppen leszállt pillangóra hasonlít. A benőtt ösvény helyén kényelmes sétaúton felsétálva érzük el a bemutatóhelyet. Az épület alsó szintjét terméskő borítja, ajtaján belépve vetítőterem és mozgalmas kiállítás fogad. Korabeli filmek, fotók, híradórészletek mutatják be a lassan feledésbe merülő mozgalmakat, vitákat, amelyek a nemzeti park születéséhez vezettek.

A tetőre kényelmes lépcsősor vezet fel, de a kerekesszékesek vagy babakocsival érkezők is könnyen feljuthatnak az új rámpán. A kilátóterazon egy könnyű faszervezet védelmében feltárul a Duna és a visegrádi várhegy látképe. Egykori rajzok segítségével képet kaphatunk arról is, hogy milyen változásokat okozott volna az erőmű megvalósulása. A kilátást legkényelmesebben az itt található kávézóból élvezhetjük majd.



Az új kilátó látványtervei



### A projekt legfontosabb adatai

Cím: A természet felfedezésének élményét nyújtó bemutatóhelyek fejlesztése Natura 2000 fajok és élőhelyek megismertetése érdekében, Budapest vonzáskörzetében – I. ütem

Forrás: Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program, VEKOP-4.2.1-15-2016-00006

Költségvetés: 95 000 000 Ft

Tervező: Építész Stúdió Kft.

A megvalósítás időtartama: 2018. január – 2019. március

## MADÁRGYŰRŰZŐ ÉS VONULÁS-KUTATÓ ÁLLOMÁS FARMOSON

### Pihenő a nagy út előtt

A farmosi Nagy-nádas szélén álló egykori gátórházban üzemel a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság madárgyűrűző állomása, a Famosi Madárvárta. Fekvése a madártani kutatások szempontjából igen kedvező, hiszen annak a természetközeli területnek a déli, összeshűkülő részén helyezkedik el, amely a Hajta-patak mentén maradt fenn több ezer hektáron. Az Alföld rónasága valahol itt találkozik az Északi-középhegység első lankáival, így az itteni élőhelyek – legelők, kaszálók, mocsarak – jelentik az összekötő kapcsot e két, egymástól lényegesen eltérő vonásokat mutató nagytáj között. Itt zajlik évről évre, az emberek számára szinte láthatatlanul a természet egyik legnagyobb attrakciója, a madárvonulás. Különösen fontos útvonal ez az északra igyekvő nádi énekesmadarak számára, hiszen a Kárpátok hegycsozorja előtt ez az utolsó nagy kiterjedésű nádas élőhely, ahol még tudnak pihenni, táplálkozni. Természetesen a madarak jelentős része itt is ragad a költési szezonra. Különösen a 2012-ben kiépült vízpótló rendszer óta bővült, színesedett a vízhez kötődő fészkelő madárfauna. Ma már nehéz elképzelni, hogy azok a fajok, amelyek mostanában már gyakori lakói a Nagy-nádasnak – pl. nagy kócsag, nyári lúd, cigányréce, fülemülesítke –, a korábbi vízhiány következtében még egy évtizede is ritkaságnak számítottak.

### Gátórházból madárvárta

A Famosi Madárvárta ötlete valamikor az ezredforduló környékén született meg a Tápó-vidéken dolgozó hivatásos és civil természetvédők fejében. A madárgyűrűzés különösen alkalmas kutatási tevékenységnek tűnt a terület vízállapotának vizsgálatára, illetve annak felderítésére, hogy az



Legfontosabb költőfajaink egyike a fülemülesítke

akkor még igen intenzívnek mondható nádgazdálkodás milyen hatással volt a madarakra. Szerencsére a területet, rajta a táborozásra alkalmas gátórházzal, 2004-ben megvásárolta a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, így már abban az évben elkezdődhetett az azóta is folyamatosan zajló madárgyűrűzés. Az első években még mellcsizmában tapostuk a hálóállásokat a nádasban, ahol hosszú fakarókra húztuk fel az apró szemű, elsősorban énekesmadarak befogására alkalmas függőhálókat. Jelentős fejlesztés valósult meg 2007-ben, amikor a nádas egyik keskenyebb részén kiépült egy 220 méter hosszú pallósor, amely Kékbecy tanösvény néven, három információs táblájával a térségi környezeti nevelés egyik ikonikus helyévé vált, és a Madárvárta állandó nádas-hálóállásaként is működik. A szakemberek ezen kívül a közeli cserjés, fás élőhelyeken is állítanak fel hálókat, amelyek különösen az őszi madárvonulás időszakában ejtik rabul (szó szerint) az erre tévedő madarakat, főleg a bokorlakó poszátákat.

A Madárvárta munkája két részre bontható. Költési időszakban, áprilistól júniusig a nemzetközi CES protokoll szerinti gyűrűzést végezzük (5 éven keresztül ugyanazon a helyen, ugyanannyi hálóval), amellyel jól monitorozható a fészkelő állomány, július végétől október közepéig pedig hagyományos madárgyűrűző táborként vonuláskutatással foglalkozunk. Évente mintegy 3500–4000 madárra kerül alumínium jelölőgyűrű. Közülük egy füstű fecske jutott detektáltan a legmesszebbre. A gyűrűjén szereplő szám- és betűkombinációt 2015-ben Kongóban (6124 km), az afrikai kontinens szívében olvasták le. Hasonlóan izgalmas, amikor a farmosi hálókból szedünk ki külföldön gyűrűzött madarakat: leggyakrabban a tőlünk délre elhelyezkedő országok – Szerbia, Horvátország, Görögország – madarait látjuk így vendégül. Legutóbb idén májusban egy Olaszországban gyűrűzött nádi sármányról adhattunk hírt nagy örömmel.

### Nem csak a madarakat várjuk!

Az elmúlt másfél évtizedben a madarak (és madarászok) is nagy számban jöttek-mentek a Famosi Madárvártán, egyvalami azonban nem változott, mégpedig a hely ódon, romantikus hangulata. A mocsár szélén álló, minden komfortot nélkülöző régi gátórház és a mellette álló, ma már romos pajtaépület különleges, a Madárvártától elválaszthatatlan hangulatot áraszt. Az alapvető infrastruktúra hiánya azonban sok olyan problémát is felvet (pl. nehézkes téli üzem), amelyek ma már inkább hátráltatják, mint segítik az előrelépést. Ezért Igazgatóságunk a Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program (VEKOP) keretében elnyert pályázat segítségével jelentős átalakítást tervez a területen. A kívül-belül megújuló főépület kibővítésével kiállítóter létesül, mely a Natura 2000 hálózatot, a madárvonulást, valamint a madárgyűrűzés hazai történetét mutatja be, játékos, interaktív módszerekkel. A pajta helyén nyitott szín épül a madárgyűrűzési tevékenység támogatására, és kisebb látogató csoportok fogadására is alkalmas lesz. Ehhez csatlakozik majd egy vizesblokkal ellátott sátorozó hely, amely a hosszabb időre érkező vendégek számára biztosít nomád szálláslehetőséget.



Fülemülesítkéik elengedés előtt



Mellcsizmában



Hálók a pallósoron

A Famosi Madárvárta életébe bárki bekapcsolódhat. Az év első felében a CES gyűrűzések keretében, illetve előzetes bejelentkezések alapján Igazgatóságunk fél napos madárgyűrűzéseket szervez. A nyár második felében induló madárgyűrűző táborunk heteken keresztül folyamatosan működik, ehhez is bátran lehet csatlakozni. Ezenkívül a tél végén induló farmosi békamentő programunknak, valamint az immár hagyományosan márciusban megtartott Famosi Békamentő-Gólyaváró Családi Napunknak is a Madárvárta ad otthont. **A részletekről bővebb információ: Vidra Tamás tájegységvezető, tapio@dinpi.hu, 06 30 663 4650.**

### Megközelíthetőség

A Famosi Madárvárta GPS koordinátái: 47.360, 19.827. Vonattal a Keleti pályaudvarról a 120a vasútvonalon Famos megállóhelyig kell utazni, onnan Budapest felé a főút mentén gyalogosan 1,5 km-re található a tábor bekötőútja. Autóval a 311-es főúton Famos és Göböljárás közt, a Hajta-patak hídjától Göböljárás irányában 200 méterre lévő földútra letérve, 300 méter után, a vasúton átkelve érjük el a Madárvártát. A terület a Tápó-Hajta Vidéke Tájvédelmi Körzet része: óvjuk fokozott figyelemmel a természeti értékeket!

Vidra Tamás, tájegységvezető

(Fotók: Vidra Tamás)

## MEGÚJUL A PILISI LEN LÁTOGATÓKÖZPONT

A Szénások hegycsoportja igazi szentély a Budai-hegységben. Dolomit alapkőzetének köszönhetően változatos felszínformákkal, különleges állat- és növényvilággal rendelkezik. Egyedülálló értéke az egész világon csak itt élő pilisi len (*Linum dolomiticum*), melyet a 19. század meghatározó botanikusa, Borbás Vince fedezett fel 1879-ben. A gyönyörű, sárga virágú lenfaj legközelebbi rokona Görögországban, az Olimposz hegyén él. A növény egyike hazánk első védett növényeinek. Szimbolikus jelentőségét mutatja, hogy a természetvédelmi örök karjelzésében is feltűnik.

A Szénások hegycsoport 1995 óta Európa Diplomával büszkélkedhet. Magyarországon mindössze három Európa Diplomás terület található, a Szénások mellett az Ipolytarnóci Ősmeradványok Természetvédelmi Terület és a Tihanyi-félsziget kapta meg ezt a kitüntető címet. Az EU-hoz történő csatlakozásunk következményeként a területet felvették a Natura 2000 hálózatba, ami nemzetközi védettséget jelent.

A Szénások különleges értékeit Nagykovácsiban a Nagy-Szénás tanösvényen, Pilisszentivánon pedig a Jági-tanösvényen, és a Pilisi Len Látogatóközpontban tanulmányozhatjuk.

### Múlt, jelen és jövő

A pilisi lennek otthont adó Szénások területét már régóta kiemelten kezeli a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság. A Kis-Szénás és a Nagy-Szénás területe már az 50-es években fokozott védettséget élvezett, majd a Budai Tájvédelmi Körzet megalakulásakor annak részévé vált. Az 1995-ben megkapott Európa Diploma azután újabb lendületet adott a védelmi és bemutatási feladatok megvalósításának. 2004-ben nyílt meg az iroda és a látogatóközpont Pilisszentivánon, a Bányász utca 17. szám alatt.



*pilisi len  
(Fotó: Bíró Sándor)*

A Pilisi Len Látogatóközpont egész évben várja az érdeklődőket. Hétköznap főleg a gyermekcsoportoké a terep: a bejelentkező csoportoknak játékos természetismereti foglalkozásokat, tanösvénytúrákat tartunk, s hetente egyszer természetismereti szakkörre várjuk a környékbeli iskolásokat. A hétvége viszont inkább a családoké: számukra olyan szakvezetési túrákat szervezünk, amelyeken az épp leglátványosabb, legérdekesebb látnivalókat mutatjuk be. Így májusban a pilisi len virágzását, júniusban a szentjánosbogarak nászát, de van éjszakai túránk vagy madárgyűrzési bemutatónk is. Gazdag kínálatunkból mindenki megtalálja a saját érdeklődésének megfelelőét az év folyamán.

### Régi ház, új külső

Ökoturisztikai, környezeti nevelési tevékenységünket főként terepen, elsősorban a Jági-tónál és a Jági tanösvényen végezzük. A Látogatóközpontban csupán egy kisebb természetvédelmi kiállítás mutatja be a terület különlegességeit. Rossz idő esetén ez problémát okozhat, hiszen esőben nem tudunk alternatív programlehetőséget kínálni bejelentkezett csoportjainknak. Ez, valamint a programok iránt megnyilvánuló egyre nagyobb érdeklődés felvetette a fejlesztések szükségességét. Ma már büszkén mondhatjuk, hogy sikeres pályázatunk révén európai uniós forrásból lehetőségünk nyílik arra, hogy pilisszentiváni házunkat komplex funkciójú épületté fejlesszük. Az építészek a tervezésben maximálisan figyelembe vették a település helyi sajátosságait. Az épületünk dekoratív külső faborítást kap majd, hiszen a koncepció alapja az volt, hogy az épület már kívülről megragadja a szemet, mindamelllett méreteiben illeszkedjen a környező házakhoz. A látogatóközpont otthont ad majd egy új interaktív, élményközpontú természetvédelmi kiállításnak, valamint egy fedett külső foglalkoztatónak.

### Jági tanösvény

A Szénásokon megújulnak tanösvényeink, a környezeti nevelés aktív helyszínei is. A Pilisszentivánról induló Jági tanösvény 3,5 kilométeres útvonala teljes kört alkot. Az útvonalon 6 állomás található, melyek vezető füzet segítségével részletesen bemutatják a terület értékeit. Csoportokkal „természetvizsgáló” hátizsákokkal barangoljuk be az útvonalat. Ezek a túráink a közös felfedezés élményén alapulnak, és főként óvodás és kisiskolás csoportoknak ajánljuk őket. Tervezzük a fahíd felújítását, illetve új, interaktív táblák kihelyezését, hogy az egyénileg érkezők is minél több élményt találjanak nálunk.



*A látogatóközpont terve*



*A Jági tanösvényen (Fotó: Becsei Katalin)*

Pilisszentivánon a helyiekkel közös célunk, hogy bekapcsoljuk az útvonalba az elmúlt években feltárt régészeti lelőhelyet is, mely a település különleges múltjába enged betekintést.

Mindennapi munkánkat Pilisszentiván Önkormányzata és a Pilisi Parkerdő Zrt. támogatásával végezzük. A környező településekkel közös célunk, hogy megóvjuk az egyedülálló értékeket és minél szélesebb körben mutathassuk be őket.

A tanösvényeink szabadon látogathatók, a helyszínekre szakvezetés kérhető. Programjainkról további információk a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság honlapján, a [www.dunaipoly.hu](http://www.dunaipoly.hu) oldalon található. Keressen minket Facebookon is.

## A KÍGYÁSZÖLYV FIÓKA VISSZATÉR

Hazánkban a kígyászölyv ez idáig a keveset kutatott fajok közé tartozott. E kifejezetten hullők fogyasztására specializálódott madár életmódja rendkívül rejtett. Keveset és igen nagy magasságokban mozog, észlelése még szakemberek számára is nehéz. A faj védelme érdekében meg kell ismerünk annak szokásait, amit alapos megfigyelésekkel és színes gyűrűk használatával is igyekszünk elősegíteni. A színes gyűrűs jelölések 2013-ban kezdődtek meg hazánkban, a korábban csak igen közeli leolvasható ornitológiai gyűrűk használata mellett. A módszer előnye, hogy a madarak megfogása nélkül is lehetséges azonosításuk. 2013-ban a DINPI fővároshoz közeli területén jelöltünk egy fiókat – zempléni kollégáink segítségével – az első színes gyűrűk egyikével. A madár a megtisztelő első számú „A01” jelzést kapta. A gyűrűzés pillanatában csak reméltük, hogy valaha viszontlátjuk. A kígyászölyvek vonulók, az afrikai Száhel-övezetben töltik a telet. A vonulásuk során számtalan

A meggyűrűzött fióka (Fotó: Turny Zoltán)



veszély, illegális vadászat, szélerőműpark vagy megszűnő táplálkozó területek csökkentik túlélési esélyüket. Az eltelt időszakban mindenki kíváncsian várta a szakirodalom szerint 3-4 éves korában kikelési helye közelébe visszatérő példányt. 2016 őszén kaptunk egy hírt, hogy az ország másik felében, a Bükk Nemzeti Park Borsodi-mezőségi területén terepmadarászok egy kígyászölyv nyáron készült fotóját vizsgálva színes gyűrűt fedeztek fel a madár lábán. A kép elég sötét volt, de alaposabb elemzése után végül sikerült azonosítani az A01-es kódot. Így három év múlva végre előkerült épen és egészségesen az egykori fióka. Kora alapján 2017-ben lassan területet foglal magának és párba áll. Reméljük, még sokszor előkerül egészségesen. Kíváncsian várjuk, hogy hol.

Turny Zoltán

## KERESD A CINCÉRES TERMÉKEKET!

Lepd meg családtagjaidat, barátaidat vagy akár saját magadat egy igazi cincéres ajándékkal! Zöld Boltunkban (Budapest XII., Költő utca 21.) és bemutatóhelyeinken személyesen veheted kézhez a legújabb nemzeti parkos szuveníreket. A teljes kínálatunkért és a rendelési információkért látogass el weboldalunkra!

### FRANCIA KÁRTYA

Nemzeti parkunk növényeit, lepkéit és védett madarait bemutató francia kártyacsomagok Zsoldos Márton és Kókay Szabolcs művészi festményeivel. Gyártó: PIATNIK. Ár: 1100 Ft; két csomag ára: 2 000 Ft.



## Cincér Kázmér



Mennyire ismered a földikutya tulajdonságait? Most tesztelheted tudásodat! Ha a helyes megoldások betűjeleit összeolvasod, megtudhatod, mit csinál a földikutya, ha a szaporodási időszakban társat szeretne találni.

Megoldásod várjuk e-mailben, neved és címed pontos feltüntetésével! A helyes megfejtők között három darab „Láthatatlan erdő” című matricás természetismereti füzetet sorsolunk ki.

E-mail címünk: lichterk@dinpi.hu.

Beküldési határidő: 2017. október 31.

Előző számunk rejtvényének megfejtése: haragos sikló

### 1. Mennyi a földikutya eszmei értéke?

- m) 10 000 Ft.    l) 100 000 Ft.  
k) 1 000 000 Ft.

### 2. Melyik földikutya kistaj nem létezik?

- a) Erdélyi.    o) Németalföldi.  
u) Szerémségi.

### 3. Miben különböznek egymástól a földikutya kistajok?

- q) A bundájuk mintázatában.  
p) Kromoszómaszámukban, ezért nem is képesek egymással szaporodni.  
r) Csak az elterjedési területükben.

### 4. Melyik érzékelő képessége hiányzik a földikutyának?

- á) Mivel nincs rá szüksége, elveszítette a szaglását.  
e) Fülkagylói nincsenek, ezért nem hall.  
o) A föld alatt szemel elcsökevényesedtek, ezért nem lát.

### 5. Hogyan tájékozódik a földikutya?

- g) Kopogtatással. Fejét a járat falához

ütögeti, s a visszaérkező rezgéshullámokból térbeli képet alakít ki.

- b) A denevérekhez hasonlóan ultrahangokkal.  
d) Mivel járatrendszerét soha nem hagyja el, nem kell tudnia tájékozódni.

### 6. Mi a földikutya tápláléka?

- t) Gumók, gyökerek, hagymák.  
s) Giliszták, rovarok, lárvák.  
z) Magok, gyümölcsök.

### 7. Hogyan készíti el föld alatti járatait?

- á) Mellső lábaival ássa ki.  
i) Ürgék felhagyott járatait foglalja el.  
a) Erős fogaival ássa ki.

### 8. Hogyan vészeli át a telet?

- s) Téli álomba merül, melyből csak márciusban ébred fel.  
t) Nem alszik téli álmat, hanem a fagymentes, mélyebb járatokba húzódik és éléskamrájából táplálkozik.  
v) Nem alszik téli álmat, a földben élő rovarlárvákkal, férgekkel táplálkozik télen.



## Hiúz Ház - Erdei Iskola és Látogatóközpont Királyréten

Minősített erdei iskolánkban iskolai és óvodai csoportoknak szállással egybekötött változatos programokat biztosítunk. A helyszínen interaktív kiállítás és tanösvény is várja az érdeklődőket.

**Látogatható:** egész évben.

**Cím:** 2624 Szokolya, Királyrét

**Megközelítés:** Kismarosról Erdei vasúttal vagy Volánbusszal

**Információ:** erdei iskola: Takáts Margit, 06 27 585 625; látogatóközpont: Sevcsik András, 06 30 238 0063

**E-mail:** kiralyret@dinpi.hu vagy hiuzhaz@dinpi.hu

**www.dunaipoly.hu**



## Pilisi Ien Látogatóközpont

Kiállítás mutatja be a Szénás-hegycsoport természeti értékeit. A Nagy-Szénás és a Sisakvirág tanösvény bejárásához szakvezetés, a Jági tanösvény bejárásához természetvizsgáló hátizsák igényelhető.

**Látogatható:** előzetes bejelentkezés alapján egész évben.

**Cím:** 2084 Pilisszentiván, Bányász u. 17.

**Megközelítés:** Budapest Árpád hídtól távolsági busszal a pilisszentiváni polgármesteri hivatalig, onnan 3 perc gyalog.

**Telefon:** Becsei Katalin, 06 30 5111 802

**E-mail:** pilisilen@dinpi.hu

**www.dunaipoly.hu**



## Kökörcsin Ház

Természetismereti programokat kínálunk iskolai csoportok, egyesületek, turistacsoportok számára.

**Látogatható:** előzetes bejelentkezés alapján egész évben.

**Cím:** 2509 Esztergom Strázsa-hegy

**Megközelítés:** a 117. számú főút és az úgynevezett „Suzuki” út kereszteződésében.

**Telefon:** Dr. Jankainé Németh Szilvia, 06 30 663 4614 vagy 06 33 435 015, **E-mail:** nemethsz@dinpi.hu

**www.dunaipoly.hu**

## Alcsúti Arborétum

**Látogatható:** szerdától vasárnapig, valamint munkaszüneti és ünnepnapokon, március 1-től szeptember 30-ig 10-18 óráig, október 1-től február 28-ig 10-16 óráig.

Viharos időben az Arborétum zárva tart.

**Telefon:** 06 22 353 219

**www.dunaipoly.hu**